

BLOGI

Sodasta on kärsinyt eniten Ukraina – myös taloudellisesti

Kansainvälinen talous | 24.02.2023 | Iikka Korhonen

KIRJOITTAJA

Iikka Korhonen
Tutkimuspäällikkö

Venäjän vuosi sitten aloittamasta laittomasta hyökkäyssodasta on kärsinyt eniten Ukraina. Kuolleiden ja haavoittuneiden ukrainalaisten määrää ei tiedetä tarkasti, mutta heidän lukumääränsä liikkuu varmasti ainakin kymmenissä tuhansissa. Ennen sotaa Ukrainan väkiluku oli Maailmanpankin arvion mukaan hieman alle 44 miljoonaa, mutta sodan aikana maasta on lähtenyt pakolaiseksi noin kahdeksan miljoonaa ihmistä – tosin osa heistä on myös jo palannut Ukrainaan. Lisäksi Ukrainan sisällä on useampi miljoona joutunut jättämään kotinsa.

Inhimillisen hädän lisäksi Venäjän aloittama sota on merkinnyt katastrofia myös Ukrainan taloudelle. Maa oli vasta juuri toipumassa pandemian vaikutuksista hyökkäyksen alkaessa. Lisäksi Krimin valtaus ja Venäjän hyökkäys Itä-Ukrainaan vuonna 2014 johti bruttokansantuotteen noin viidentoista prosentin supistumiseen vuosina 2014–2015.

Venäjän hyökkäys helmikuussa 2022 on alkukuukausien jälkeen keskittynyt etenkin Ukrainan etelä- ja itäosiin. Tällä on ollut oma vaikutuksensa Ukrainan talouteen, koska ennen sotaa hyvin merkittävä osa Ukrainan taloudellisesta toimeliaisuudesta ja etenkin vientiteollisuudesta oli maan itä- ja eteläosissa. Lisäksi Ukrainan viennistä kulki ennen sotaa noin 70 % Mustanmeren satamien kautta.

Sodan suorien vaikutusten, pakolaisten suuren määrän ja esimerkiksi vientikanavien sulkeutumisen takia ei ole ihme, että Ukrainan bruttokansantuote supistui viime vuonna noin kolmanneksella. Taloudellisen aktiviteetin supistumisen takia myös maan verotulot ovat laskeneet merkittävästi. Consensus Economics -tutkimuslaitoksen keräämien talousennusteiden mukaan ennustelaitokset odottavat keskimäärin Ukrainan BKT:n kasvavan tänä vuonna noin kolme prosenttia (kuvio). Ensi vuonna kasvu kiihtyisi selvästi. Ennusteiden väliset erot ovat kuitenkin

hyvin suuria – erot johtuvat etenkin siitä, miten laitokset olettavat sodan loppuvan. Kaikkein optimistisimmissä arvioissa Ukrainan BKT kuroisi ensi vuonna jo merkittävän osan vuoden 2022 talouskuopasta takaisin.

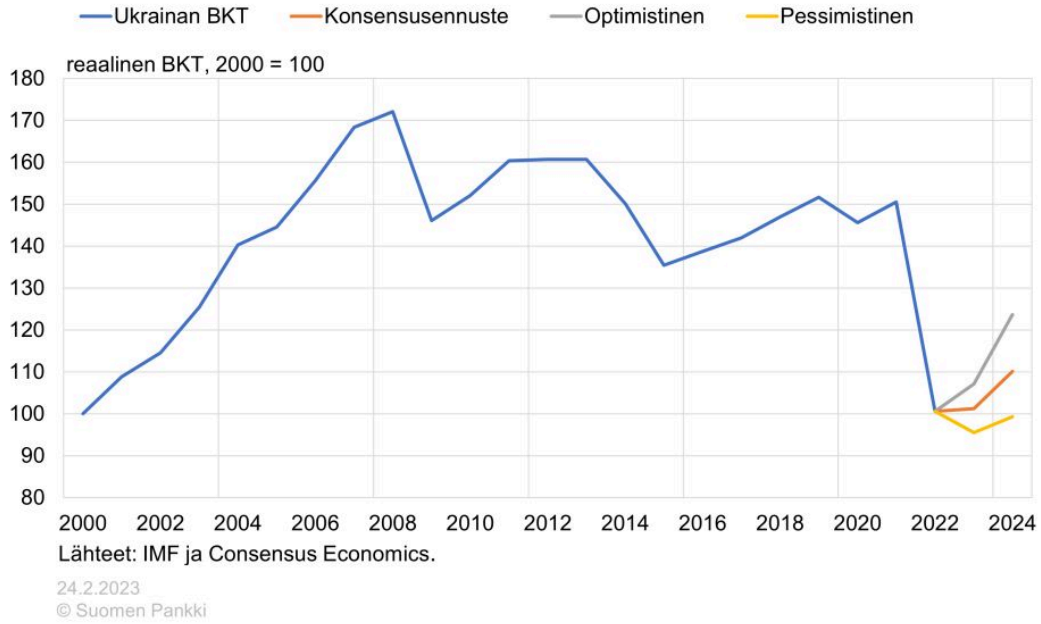
Vaikka sota ja taistelut loppuisivat jo jossain vaiheessa tätä vuotta, tulee Ukrainan jälleenrakennus olemaan erittäin kallista. Merkittävä osa maan infrastruktuurista on vahingoittunut eri tavoin. Taisteluiden etulinjassa olleet kaupungit ovat kärsineet erittäin merkittäviä vahinkoja, ja edes osan asuinrakennuksista korjaaminen tai uudelleen rakentaminen maksaa paljon.

Syyskuussa 2022 Ukrainan hallituksen, Maailmanpankin ja EU-komission yhteisessä raportissa arvioitiin, että Ukrainan jälleenrakennus maksaisi noin 350 miljardia dollaria. Jokainen päivä sotaa tietenkään lisää jälleenrakentamisen hintalappua: Tammikuussa 2023 Ukrainan hallitus arvioi, että kustannukset olisivat nousseet jo lähelle 1000 miljardia dollaria. Todellista kustannusta ei tietenkään voida realistisesti arvioida, ennen kuin sota on päättynyt ja jälleenrakennus alkaa. Jälleenrakennuksen maksajista ei myöskään ole tällä hetkellä varmuutta.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että paras mahdollisuus sodan lopettamiseen on Ukrainan tukeminen siten, että valtio pysyy toimintakykyisensä ja että maa pystyy sotilaallisesti työntämään miehittäjäjoukot pois Ukrainan alueelta. Viime vuoden aikana Ukraina sai kansainväliseltä yhteisöltä rahallista apua 3–5 miljardia dollaria kuussa. Rahallisen avun tarve ei ole poistunut. Lisäksi merkittävän aseavun merkitys ja tarve kasvaa koko ajan. Merkittävällä ja nopealla avulla voidaan myös ukrainalaisten tappiot ja kärsimys pitää mahdollisimman pieninä.

Kuvio 1.

Sota romahdutti Ukrainan bruttokansantuotteen vuoden 2000 tasolle, tuleva kehitys hyvin epävarmaa

Asiasanat

kansainvälinen talous, sota, Ukraina, Venäjä